

We hebben al eerder geleerd dat het hoofdonderwerp datgene is waar een tekst over gaat. Daarnaast kennen we ook **hoofdzaken**, de belangrijkste informatie in een tekst. Minder belangrijke informatie noemen we **bijzaken**.

Een tekst bestaat dus uit hoofdzaken en uit bijzaken.

Als je de hoofdzaken uit een tekst op een rijtje zet, maak je een **samenvatting**. Een samenvatting maken is eigenlijk een lange tekst korter maken, zonder dat je de belangrijke dingen weglaat. Je let dus vooral op de hoofdzaken.

Bloembinder

Je kiest er bewust voor om zelf de bloemen van de veiling te halen. Je gaat immers voor kwaliteit en bijzondere bloemen. Als bloembinder wil je je vooral onderscheiden, je wilt anders dan anderen zijn in kleur en vorm. De wil om een eigen stijl te ontwikkelen is dan ook een absolute voorwaarde om als bloembinder aan de slag te gaan. Je gaat naar de veiling, helpt met het buiten zetten van bloemen en planten en zorgt ervoor dat in de winkel alles op kleur, vorm en grootte bij elkaar staat. Vervolgens ga je aan de slag met het maken van boeketten voor de verkoop. Daarbij zorg je er voor dat er altijd een paar grote stukken in de winkel staan, waarmee je de show steelt. Speciale boeketten, samengesteld en gebonden met behulp van diverse technieken. Ook ben je voortdurend op zoek naar bijzondere aanvullende accessoires, bijvoorbeeld die ene vaas waarvan er maar een paar exemplaren zijn gemaakt. Als bloembinder moet je de wens van de klant creatief kunnen vertalen in een perfect boeket.

Het *hoofdonderwerp* van bovenstaande tekst is: het werk van de bloembinder. *Hoofdzaken* zijn: zelf bloemen van de veiling halen; eigen stijl ontwikkelen bij het maken van boeketten en het inrichten van de winkel; bijzondere accessoires zoeken.

Bijzaken zijn bijvoorbeeld: de show stelen met grote stukken in de winkel; speciale boeketten samenstellen en binden met diverse technieken.

In een samenvatting vertel je een verhaal in het kort.

Een samenvatting geeft de belangrijkste dingen uit het verhaal weer.

De minder belangrijke dingen zijn weggelaten.

Bij het maken van een samenvatting moet je letten op de **kernwoorden** en **kernzinnen**, de belangrijkste woorden en zinnen, in een tekst.

Je mag een samenvatting natuurlijk wel in je eigen woorden schrijven.

Van de tekst over het beroep van de bloembinder zou je de volgende samenvatting kunnen maken:

Het beroep van bloembinder bestaat uit diverse werkzaamheden, zoals het maken van boeketten, het ontwikkelen van een eigen stijl daarbij en het uitstellen van de bloemen en planten. De bloembinder haalt zelf bloemen op de veiling en zoekt naar bijzondere accessoires.

Zo maak je van een langere tekst al snel een korte, snel leesbare tekst.

Samenvatten betekent dat je in het kort de belangrijkste dingen van een tekst weergeeft.

Soms is informatie ook samengevat in een schema of diagram. Dat is heel handig, want dan kun je de informatie veel sneller 'lezen'. Het plaatsen van informatie uit een tekst in een schema of diagram is dus ook een manier van samenvatten.

Hoofdonderwerp: geeft aan waar de tekst over gaat.

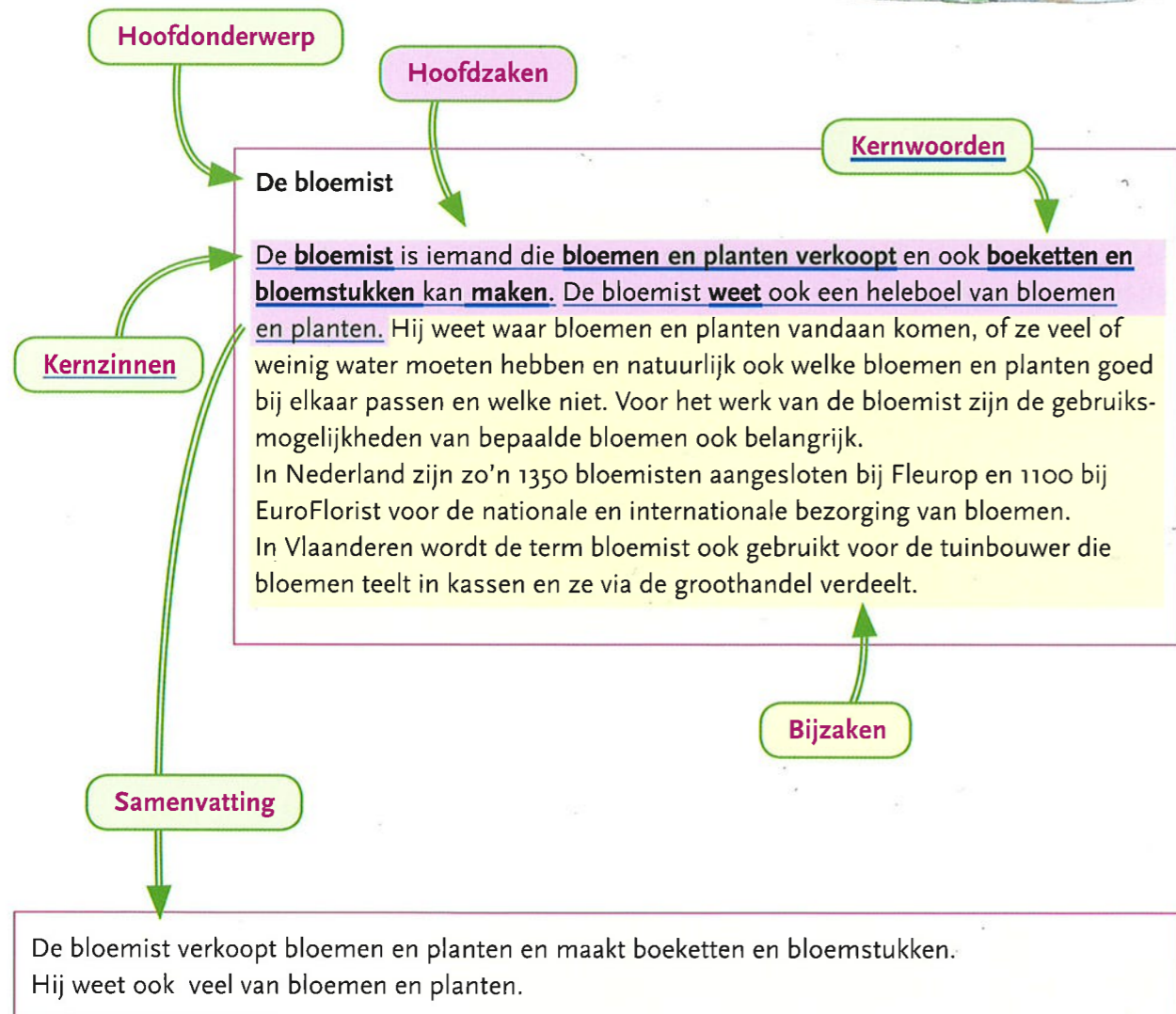
Hoofdzaak: belangrijkste informatie in een tekst.

Bijzaak: minder belangrijke informatie in een tekst.

Kernwoorden: belangrijke woorden in een tekst.

Kernzinnen: belangrijke zinnen in een tekst.

Samenvatten: in het kort de belangrijkste dingen weergeven.

GEBRUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 26

Bron 1 (opgave 1)

De ticket- en servicemedewerker bij de spoorwegen zit achter een balie of loket. Hij verkoopt de trein-kaartjes, die noemen ze ook wel vervoersbewijzen. Je hebt ze nodig voor binnen- en buitenlandse treinreizen. Hij moet verschillende talen kunnen spreken. Want hij krijgt vaak buitenlandse toeristen aan de balie.

Als je iets kwijt bent, kun je terecht bij de balie of het loket van de ticket- en servicemedewerker. Daar verzamelen ze alle voorwerpen die in de trein en op het station gevonden zijn. Voorwerpen die niet binnen een paar dagen worden opgehaald, gaan naar het *Centraal Bureau Gevonden Voorwerpen*.

De ticket- en servicemedewerker zit niet altijd achter de balie. Hij loopt ook in de stationshal en op het perron om vragen van reizigers te beantwoorden. Als er een trein aankomt, helpt hij mensen die moeilijk kunnen lopen, met in- en uitstappen.

Wil jij ticket- en servicemedewerker worden? Dan moet je een VMBO-opleiding afmaken en twee buitenlandse talen kunnen spreken. Bijvoorbeeld Duits en Engels. NS geeft je ook nog een opleiding.

Bron 2 (opgave 2)

Apothekersassistent

Als apothekersassistent ben je werkzaam in een apotheek. Je hoofdtak is het bereiden van medicijnen, de voorraad bijhouden en de verkoop van medicijnen aan cliënten. Dit doe je onder leiding van een apotheker. De apotheker geeft je instructies over welke medicijnen er bereid moeten worden. Verder ben je verantwoordelijk voor het geven van informatie aan cliënten over het gebruik en de bijwerkingen van de medicijnen. Een andere belangrijke taak die je als apothekersassistent moet uitvoeren, is de 'medicatiebewaking'. Dit houdt in dat je nagaat welke geneesmiddelen de patiënt in het afgelopen jaar heeft gebruikt. Ook bekijk je of de nieuwe medicijnen bij het huidige medicijngebruik passen. Tevens bekijk je of de voorgeschreven dosering wel verantwoord is.

Ook ben je als apothekersassistent verantwoordelijk voor het bijhouden van de voorraad van alle geneesmiddelen. De gegevens van de voorraad voer je in de computer in. Verder zorg je ervoor dat de kwaliteit van de geneesmiddelen elke week wordt gecontroleerd. Dit voorkomt problemen met bijvoorbeeld geneesmiddelen die hun werking verliezen.

Er zijn **verschillende soorten informatiebronnen**: internet, encyclopedie, atlas, woordenboek, informatieve boeken en de Gouden Gids bijvoorbeeld.

Binnen een bron zoek je in de inhoudsopgave of het register naar het onderwerp waarover je meer wilt weten.

De bibliotheek is één hele grote informatiebron.

Je kunt er allerlei verschillende naslagwerken vinden.

Naslagwerken

Een **encyclopedie** is een boek met plaatjes en tekst waarin je informatie kunt opzoeken over mensen, dieren, dingen of gebeurtenissen. In een encyclopedie kun je ook trefwoorden opzoeken. Net als in **informatieve boeken** geeft een encyclopedie meer informatie over een onderwerp.

Vaak bestaat een encyclopedie uit meerdere delen.

De onderwerpen staan meestal in alfabetische volgorde.

Naast teksten staan er vaak ook plaatjes in.

In een **atlas** staan verschillende soorten kaarten van gebieden in de wereld.

Achter in de atlas staat meestal ook een register waar de namen van plaatsen, rivieren, zeeën enzovoort op alfabet in staan.

De **Gouden Gids** is een dik boek, dat eruit ziet als een telefoonboek.

Het heeft gele en witte bladzijden. De Gouden Gids wordt ieder jaar gratis verspreid bij alle bedrijven en huisadressen in Nederland.

In de Gouden Gids kun je informatie opzoeken, zoals namen, adressen, telefoonnummers en website-adressen, over producten en diensten van bedrijven en verenigingen.

De Gouden Gids heeft drie ingangen:

- 1 **de index**: een register met trefwoorden op alfabetische volgorde met daarachter het paginanummer van de Gouden Gids.
- 2 **de Gele Gids**: bedrijven geordend op rubriek, dus bijvoorbeeld schilders, glaszetters enz.
- 3 **de Witte Gids**: bedrijven geordend op alfabet.

Hier zie je een voorbeeld van deze ingangen.

Fysiotherapeuten	261	Gele Gids	Witte Gids
Fysiotherapeutische installaties en instrumenten (fabrieken)	387		
Fysische instrumenten: zie			
Laboratorium- instrumenten	363		
Fijnhout: zie			
Houtgroothandel (hardhout)	302		
G			
Gaas 261 Galakleding : zie Gelegenheidskleding 269 Galanterieën : zie Geschenkartikelen 271 Galeries 264		Gaas ROOY EN CO VAN Vier- en zeskant gaas, gepuntlast - geweven RVS, Galva, Messing - strekmetaal, geperforeerd Strickledweg 66 3044 EK ROTTERDAM 010-298 16 16 Internet www.vanrooy.nl	Fysiotherapie Weegbree Weegbree 73a 2923 GK KRIMPEN AD ISSSEL 0180-51 89 80 Internet www.weegbree.uwpraktijkonline.nl Fysiotherapie West Mathenesserweg 46a 3026 HC ROTTERDAM 010-262 28 60 Fysiotherapie Wim van der Zee Michelangelostr. 382 3066 NS ROTTERDAM 010-455 69 04 Fysiotherapie Wolphaertsbocht Wolphaertsbocht 133 3082 AJ ROTTERDAM 010-428 01 47 Streetkerkstr 2a, 3089 PW ROTTERDAM 010-429 78 21 Fysiotherapie Zuidplas Eksterdreef 125 2743 EC WADDINKVEEN 0182-61 33 95 Fysiotherapiepraktijk Bergselaan Bergselaan 660 3037 CB ROTTERDAM 010-466 51 02 Zie ook Fysiotherapeuten Fysiotherapiepraktijk Gouda Oost De Rykestr 1 2806 MJ GOUDA 0182-52 14 16 Fysiotherapiepraktijk M Broos

Internet

Zoeken op het internet doe je meestal via een **zoekmachine**.

Een zoekmachine is een website waarop je één of meerdere trefwoorden invult. De zoekmachine doorzoekt dan alle sites naar informatie en kiest de beste voor je uit. Deze staan bovenaan in de lijst op je scherm. Als deze lijst met sites erg lang is, kun je beter meer dan één trefwoord opgeven.

Er bestaan ook zoekmachines speciaal voor kinderen zoals www.netwijs.nl. Op deze website hoef je maar één trefwoord in te tikken om een lijst met websites te krijgen over het onderwerp dat je zoekt. Bij iedere website staat welke informatie je er kunt vinden. Dan klik je op het vakje 'bezoeken' om naar deze website te gaan.

De Gouden Gids is ook op het internet te vinden.

Het website-adres is: www.goudengids.nl.

Bovenaan de **homepage** kun je intypen *wat* je zoekt (een product of dienst), *wie* je zoekt (de bedrijfsnaam) en *waar* je wilt zoeken (de plaatsnaam of postcode). Daarna klik je op 'vind!' en de computer doet de rest.

Er zijn ook **encyclopedieën voor de computer**, zoals Wikipedia.

Ga naar www.wikipedia.nl. Op de startpagina of homepage kun je intypen of aanklikken wat je zoekt.

Informatiebronnen

Informatiebron: biedt gegevens waardoor je meer over iets te weten komt.

Atlas: boek met kaarten.

Gouden Gids: boek of site met informatie over producten en diensten van bedrijven en verenigingen.

Encyclopedie: boek (naslagwerk) met informatie over allerlei zaken.

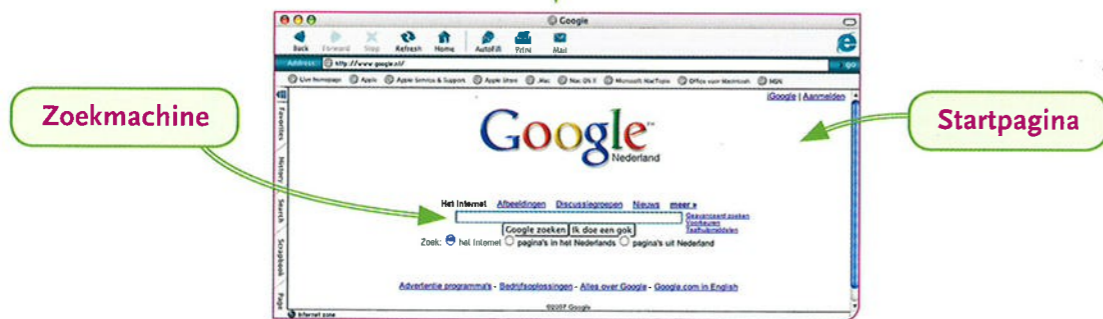
Internet-encyclopedie: een encyclopedie, maar nu staat alles op internet.

Zoekmachine: hier kun je één of meer trefwoorden invullen om te zoeken naar sites met informatie.

Homepage of startpagina: beginpagina van een website.

Informatie op internet

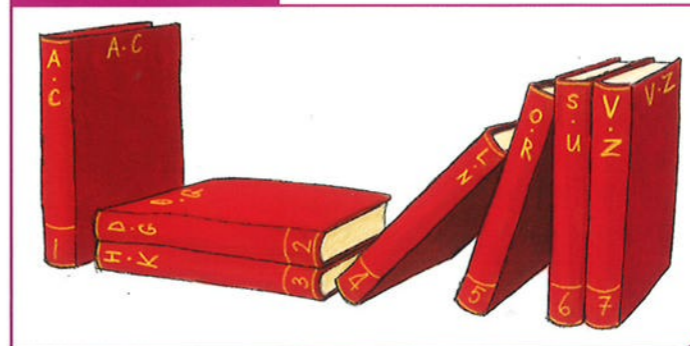

Informatiebronnen

GEBRUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 27

Bron 1 (opgave 1)

Bron 2 (opgave 2)

Sport- en spelartikelen

AMERICAN GOLF SUPERSTORE
 DE GROOTSTE GOLFSPECIALZAAK VAN NEDERLAND!
 ALLES OP HET GEBIED VAN GOLF
 GROOT ASSORTIMENT
INDOOR GOLFSCHOOL
 Kennemerstrwg 524, 1851 NH HEILOO 0251-31 60 58

AMUSÉ
 Verhuur van Oud-Hollandse en
 eigentijdse behendigheidsspellen
 voor 2 à 3½ uur spelplezier
 Geschikt voor gezelschappen tot ± 90 pers.
 of afgestemd op uw wensen
 Heerenwg 217, 1851 KR HEILOO 072-533 37 87
Anneveldt Paardenmarkt 28,
 1871 CW SCHOORL 072-509 54 21

AVO MARTIAL ARTS
 LEVERING VAN KWON EN WINDY ARTIKELEN
 Doelenstr 2,
 1811 KZ ALKMAAR 072-511 05 07

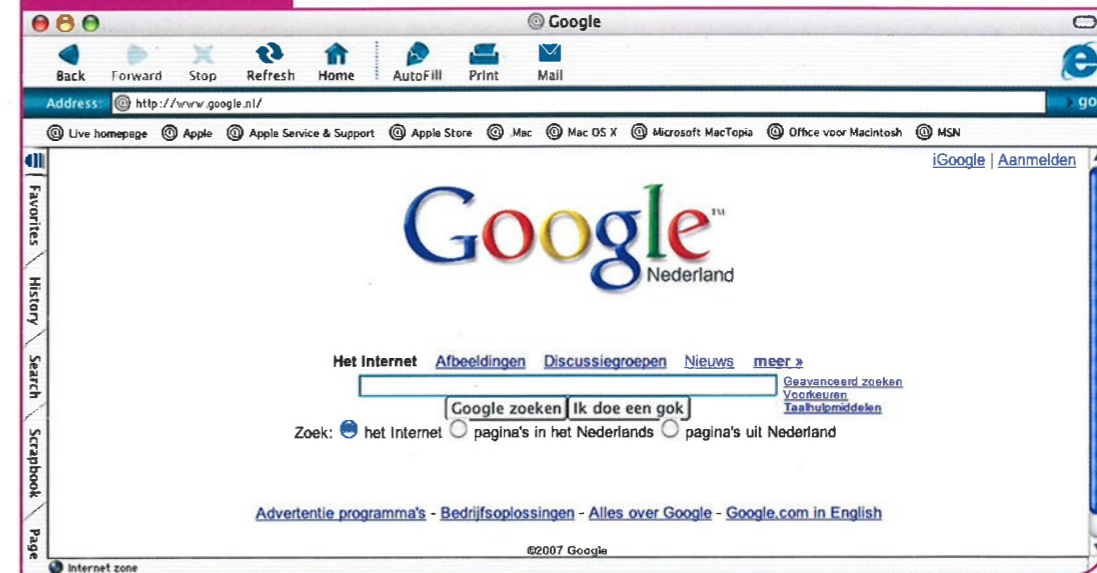
BEEMSTER SPORHUIS
 VOOR BASIC-SPORT EN
 SPORT-VRIJETIJD KLEDING
 Westerstr 105,
 1601 AD ENKHUIZEN 0228-32 13 38

Bogo, Azaleastr 18,
 1783 HH DEN HELDER 0223-62 03 83
Bouwens, Makado Center 56,
 1741 JA SCHAGEN 0224-29 66 97
Chatbar BV, Kathoek 18,
 1633 GB AVENHORN 0229-54 15 88
 Fax 0229-54 34 14
Cosimo, Julianain 26,
 1483 VL DE RIJP 0299-67 39 06
Dekker, Koningstr 79,
 1781 KD DEN HELDER 0223-61 51 33
 Fax 0223-61 75 71
E & E, Wilgenin 4,
 1702 JM HEERHUGOWAARD 072-571 32 47
 Fax 072-571 32 47

FLYING HIGH
 IMPORT VAN VLEESPORTARTIKELEN
 PARACHUTES, PARAPARTS ETC.
 Schepenin 31,
 1671 RJ MEDEMBLIK 0227-54 75 88

Bron 3 (opgave 3)

Informatie of gegevens op een kaart kun je met elkaar vergelijken.

Bijvoorbeeld: Waar liggen de meeste industriesteden of de grootste toeristen-gebieden?

Je kunt zoeken naar **overeenkomsten**. Je zoekt dan iets dat hetzelfde is.

Bijvoorbeeld: Welke steden zijn bereikbaar over het spoor? Welke bosgebieden grenzen aan het water?

Je kunt zoeken naar **verschillen**. Bijvoorbeeld: Waar heb je meer natuurgebied, in het noorden of het zuiden? Welk bergmassief is groter, die in het westen of in het oosten?

Je kunt ook afstanden vergelijken. Wat is verder? Wat is de kortste route?

Door de tekens en de kleuren kun je snel en gemakkelijk de gebieden met elkaar vergelijken.

Op verschillende kaarten kun je verschillende informatie vinden. Dus hoe meer verschillende kaarten je bestudeert van een gebied, hoe beter je het leert kennen.

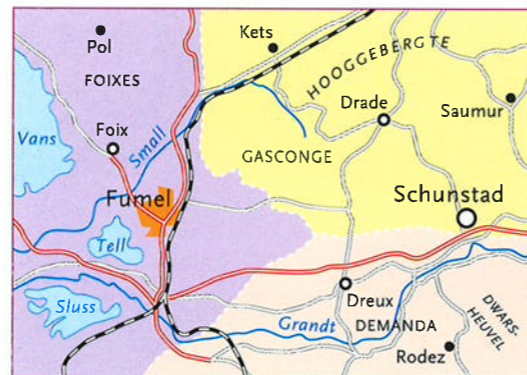

Verskillende kaarten

Allerlei informatie over een land, gebied of plaats kan dus weergegeven worden op een kaart. Wanneer we diverse kaarten van eenzelfde gebied naast elkaar leggen, verkrijgen we dus veel extra informatie.

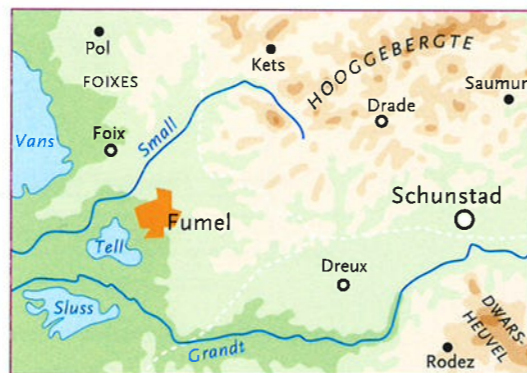
1 Een **topografische kaart** laat zien hoe een land of een gebied eruit ziet. Op de kaart zie je onder andere de plaatsen, meren, rivieren, bergen, wegen en spoorwegen. Je kunt erop zien of een plaats groot is of klein.

legenda:	— spoor
water	rivier
provinciegrens	100 000 inwoners of meer
wegen	50 000 - 100 000 inwoners
	25 000 - 50 000 inwoners
	minder dan 25 000 inwoners

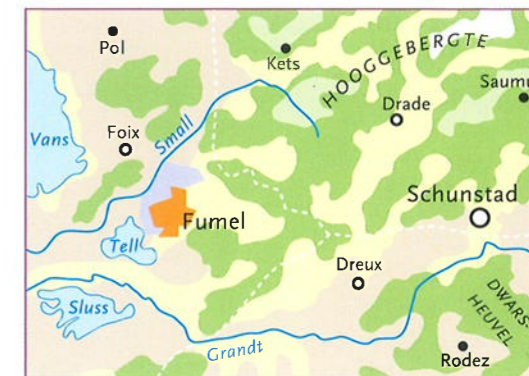
2 Een **hoogtekaart** geeft, de naam zegt het al, de hoogte van het landschap aan. De kleuren op de kaart worden verklaard in de legenda. In een donkerbruin gebied zijn de bergen bijvoorbeeld wel 1500 meter hoog.

legenda:	hoger dan 3000 m	500 - 1000 m
	2000 - 3000 m	200 - 500
	1000 - 2000 m	lager dan 200 m

3 Een kaart kan laten zien waarvoor de grond of het land wordt gebruikt. Dat noemen we een **bodemgebruikkaart**. In de legenda kun je aflezen wat de kleuren betekenen. Een bodemgebruikkaart laat bijvoorbeeld zien waar bosgebieden, bouwland of alpenweiden zijn.

legenda:	bos	industrie
akkerbouw	veeteelt	overig
	weide	

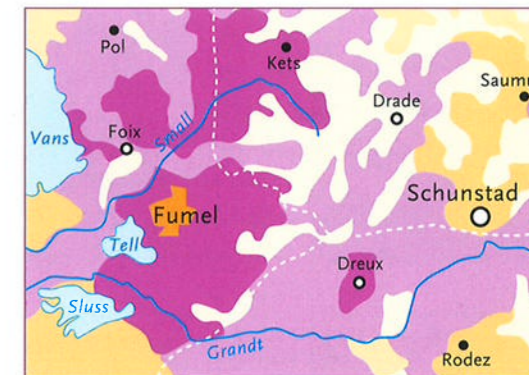
4 Er zijn kaarten die de **economie** of de **midelen van bestaan** in beeld brengen, met bijvoorbeeld aardolie, erts en steenkool, akkerbouw en bosbouw, industrie en toerisme.

legenda:	industrie
tuinbouw	toerisme (skigebied)
gas	olie

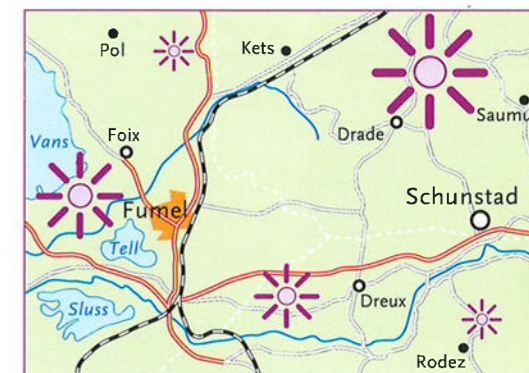
5 Een kaart met informatie over **bevolkingsdichtheid** laat zien hoeveel mensen er wonen. De verschillende kleuren geven dat aan. Bijvoorbeeld de roze gebieden zijn heel druk bevolkt. Daar wonen veel mensen bij elkaar.

legenda:	50 - 100 inwoners per km²
meer dan 200	25 - 50
100 - 200	0 - 25

6 We kennen ook nog kaarten over **toerisme**, dus over de vakantiegangers die een bepaald land of gebied bezoeken. Grote paarse zonnetjes geven dan bijvoorbeeld aan waar veel toeristen komen. Bij de kleine zonnetjes vind je ook toerisme, maar dan minder.

legenda:	weinig toeristen	veel toeristen
----------	------------------	----------------

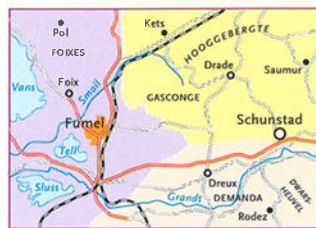

Door het vergelijken van verschillende kaarten van één gebied krijg je veel informatie over dat gebied.

Een voorbeeld: het stadje Fumel:

(Voor de legenda's van de kaartjes zie blz. 78 en 79.)

Kaart 1
Topografische kaart

Fumel ligt in de provincie Foixes. Het stadje ligt aan een spoorlijn, aan een weg en in de buurt van een rivier, Small, en een meer, Tell.

Kaart 2
Hoogtekaart

Fumel ligt voor de helft in een gebied van 200 tot 500 meter hoog. Voor de andere helft ligt het in een gebied lager dan 200 meter.

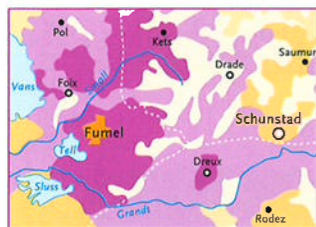
Kaart 3
Kaart bodemgebruik

Aan de ene kant van Fumel ligt een industriegebied, aan de andere kant ligt een veeteeltgebied.

Kaart 4
Kaart economie of middelen van bestaan

Ten zuidoosten van Fumel ligt een tuinbouwgebied. Ten noordoosten ligt een skigebied. Ook wordt er in het gebied rond Fumel olie en gas gevonden.

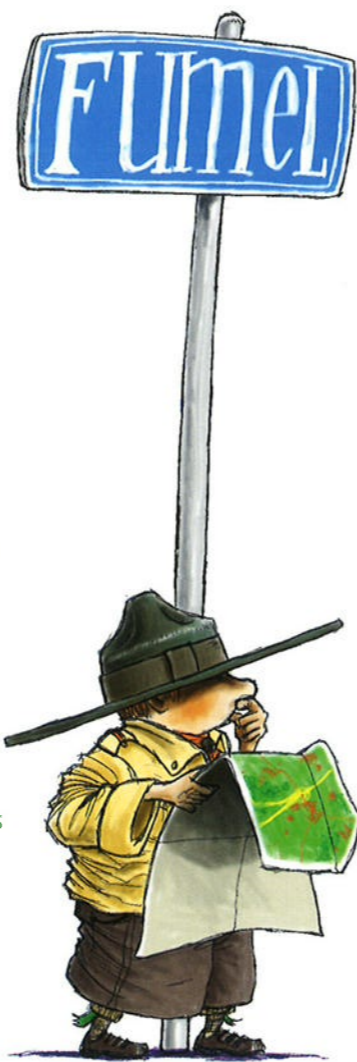
Kaart 5
Kaart bevolkingsdichtheid

Fumel ligt in een gebied van meer dan 200 inwoners per km².

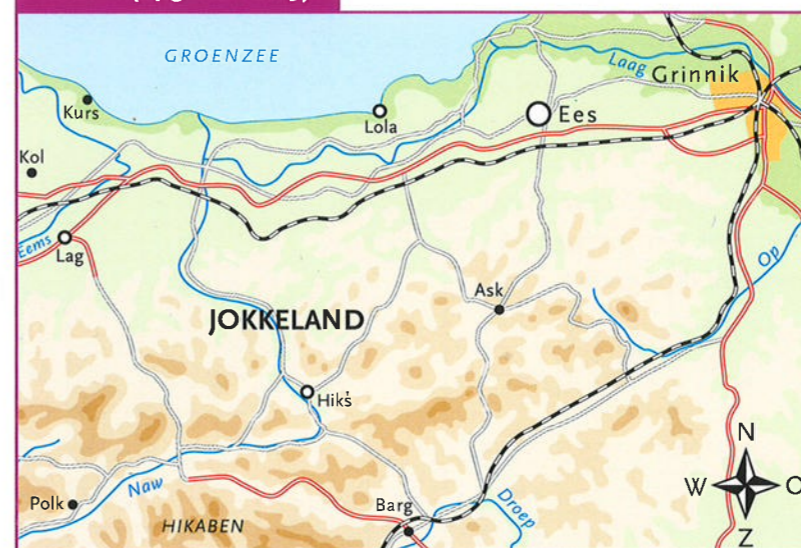
Kaart 6
Kaart toerisme

Fumel ligt vlak bij een gebied waar veel toeristen komen.

GEBUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 28

Bron 1 (opgave 1 en 3)

- legenda:
- hoger dan 3000 m
 - 2000 - 3000 m
 - 1000 - 2000 m
 - 500 - 1000 m
 - 200 - 500
 - lager dan 200 m
 - 100 000 inwoners of meer
 - 50 000 - 100 000 inwoners
 - 25 000 - 50 000 inwoners
 - minder dan 25 000 inwoners

Topografische kaart

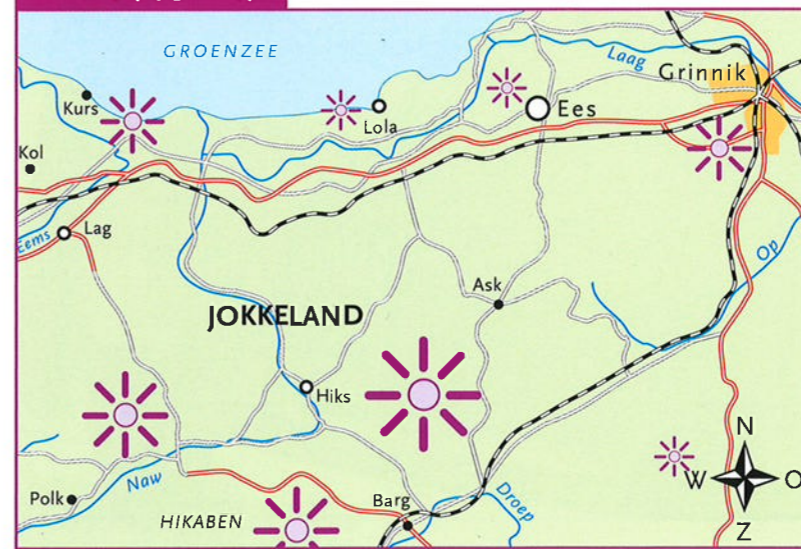
Bron 2 (opgave 2 en 3)

- legenda:
- akkerbouw
 - veeteelt
 - bos
 - weide
 - industrie
 - overig
 - wijnbouw
 - olie
 - visserij
 - skigebied
 - strand

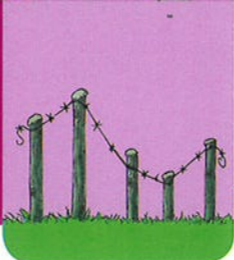
Middelen van bestaan

Bron 3 (opgave 3)

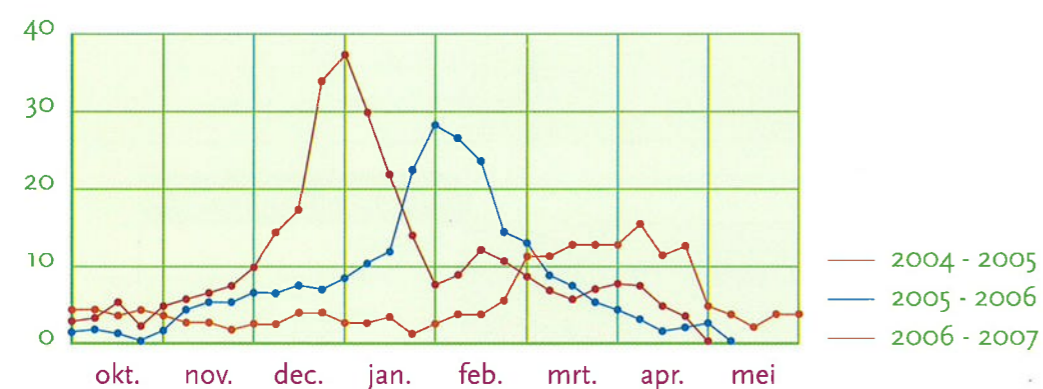
- legenda:
- weinig toeristen
 - veel toeristen

Toerisme

Wanneer je in een kolomgrafiek de bovenkanten van de kolommen met elkaar verbindt door een lijn, en je laat de kolommen weg, houd je alleen de lijn over. Zo'n grafiek noemen we een **lijngrafiek**. In een lijngrafiek kun je goed zien wanneer er van iets veel of weinig was en hoe dat verloopt in een bepaalde tijd. In een lijngrafiek kun je een ontwikkeling zien. Zeker als je verschillende ontwikkelingen in één grafiek wilt laten zien, is een lijngrafiek veel handiger dan een kolomgrafiek. Een grafiek met verschillende lijnen in één grafiek, noemen we een **meervoudige grafiek**.

Aantal grieppatiënten per week per 10.000 inwoners

Met behulp van een lijngrafiek kun je allerlei ontwikkelingen laten zien. Bijvoorbeeld hoe jij van jaar tot jaar gegroeid bent, hoeveel auto's er dit jaar verkocht zijn, hoe de koorts van een zieke van uur tot uur verliep, hoeveel inbraken er in de stad zijn gepleegd, hoeveel bekeuringen de politie heeft uitgeschreven, hoeveel neerslag er dit jaar is gevallen, enzovoort.

lengte in cm

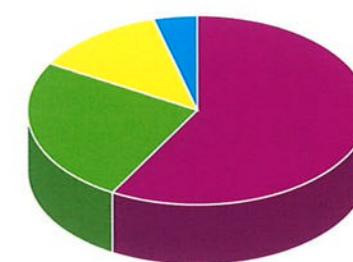

Voorbeeld van een lijngrafiek: **Groei-curve van Evan Woudman**

In bepaalde periodes maakt Evan een groeispuurt door. Hij had een groeispuurt tussen de 3e en 4e maand en in de periode van 7¹/₂ tot 9 maanden.

Een **cirkelgrafiek** is een grafiek in de vorm van een taart met taartpunten. Een cirkelgrafiek is te vergelijken met een taart, want net als de taart is de cirkelgrafiek verdeeld in stukken. En niet ieder stuk is even groot. Als je alle stukken in een cirkelgrafiek optelt, krijg je altijd 100 als uitkomst, want een hele cirkel of taart is 100%. De delen waaruit een cirkelgrafiek bestaat, noemen we **segmenten**.

Bij een cirkelgrafiek kun je gemakkelijk zien hoe iets verdeeld is. Bij de cirkelgrafiek hiernaast zie je bijvoorbeeld dat er heel veel meer kinderen zijn die altijd taart lusten, en er minder kinderen zijn die af en toe taart lusten. Vaak staan er bij een cirkelgrafiek procenten aangegeven. Dat geeft nog meer duidelijkheid.

Taart eten

legenda:

- lust altijd taart
- lust af en toe taart
- lust geen taart
- mag geen taart vanwege gezondheid

Soorten grafieken

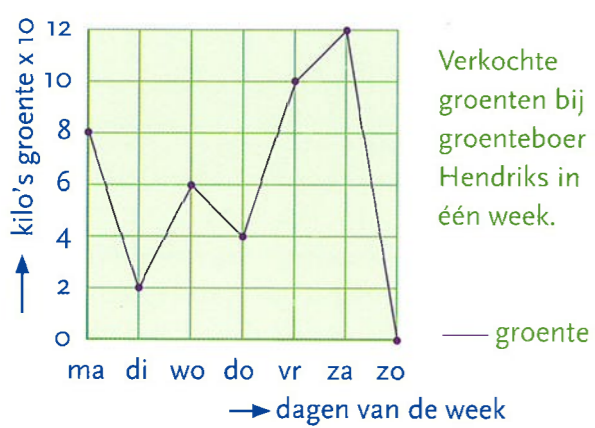
Lijngrafiek: grafiek met punten die verbonden worden door een lijn. Je kunt er goed op zien hoe iets verandert.

Meervoudige grafiek: grafiek met meerdere lijnen. Je kunt er de gegevens goed mee vergelijken.

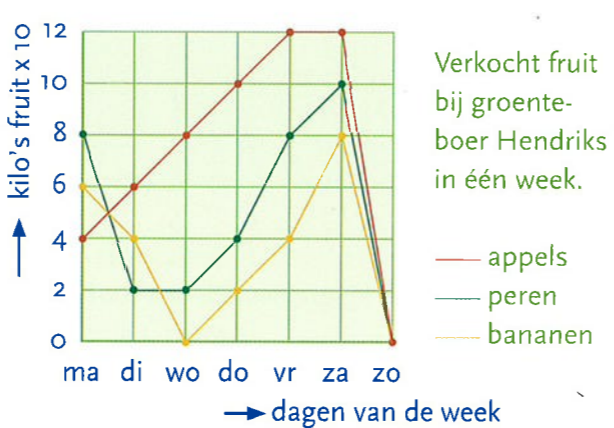
Cirkelgrafiek: ronde grafiek met een verdeling in (taart)punten.

Segmenten: de delen (taartpunten) van een cirkelgrafiek.

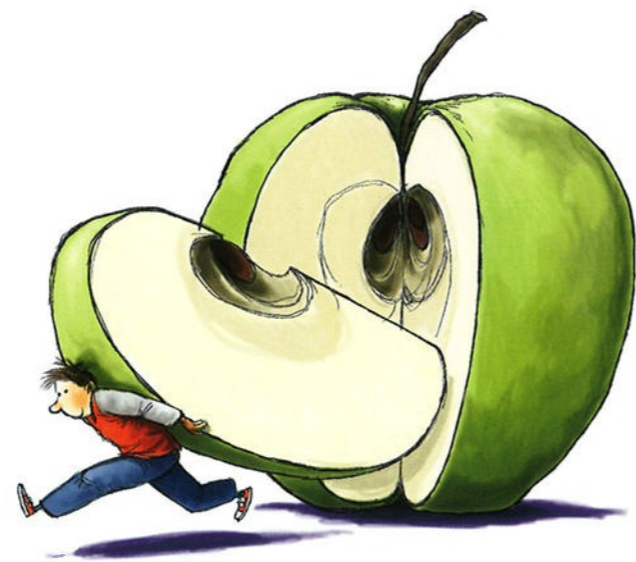
Lijngrafiek

Meervoudige grafiek

Cirkelgrafiek

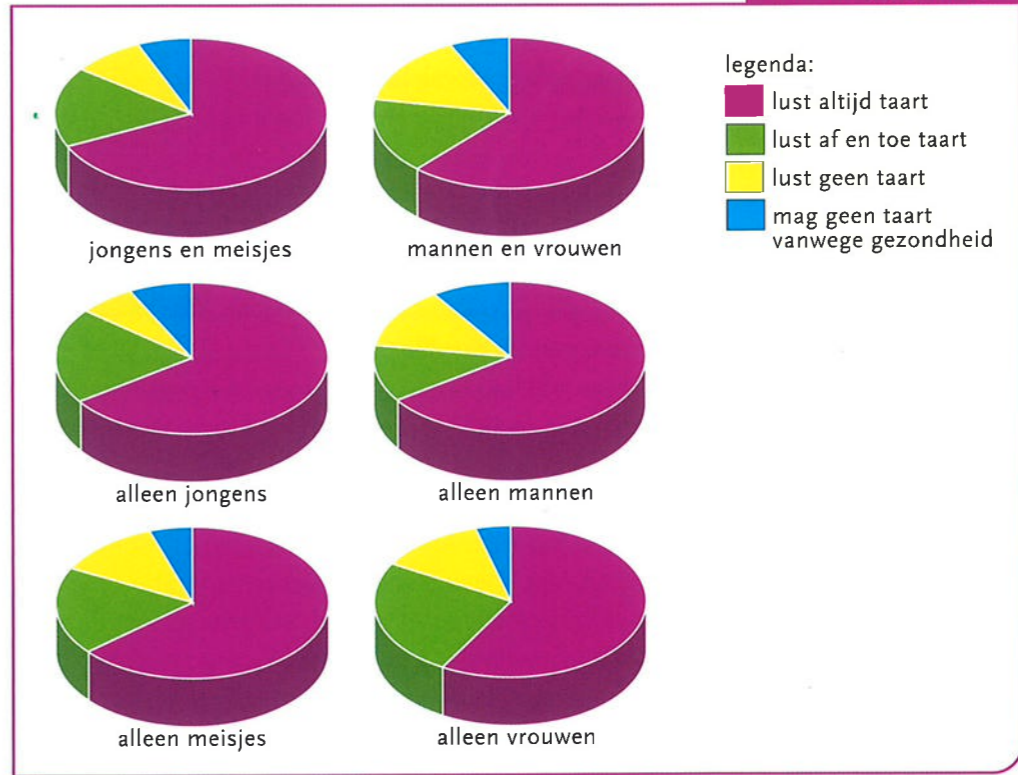
GEBUIK HIERBIJ WERKBOEK BLZ. 29

Bron 1 (opgave 1)

Lengtegroei van Luuk in cm van 1995 - 2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
leeftijd	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
lengte	48	74	85	93	101	108	113	119	125	132	138	144	150

Bron 2 (opgave 2)

Bron 3 (opgave 3)

